

Список використаних джерел:

1. Ілляшенко С. М., Шипуліна Ю. С. Комунікаційна ефективність Web-технологій у маркетингу науково-освітніх послуг. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2012. №1. С.69–78.
2. Мазур В. С. PR технології – ефективний інструмент сучасного управління: монографія. ТНЕУ, 2017. 18 с.
3. Подольний В. Особливості просування освітніх послуг. *Вісник КНУТД*, 2013. 201 с.
4. Телетов О. С., Провозін О. С. Рекламна діяльність вищого навчального закладу. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2011. №2. .53–64.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ УМОВАХ

Корчан Н. О., Підлужна С. А., Свінцицька Н. Л., Каценко А. Л.
(Полтава, Україна)

Якщо хтось каже «Тепер війна, і не слід відволікатися на якісь «цивільні справи», бо мовляв «усе для фронту і все для перемоги», то це означає, що його вже у цій війні переможено.

Юрій Андрухович

Війна – як усяка погранична ситуація, як усяке екзистенційне випробування – містить у собі все. Тому все на часі. Будь-які рефлексії з приводу себе самих. Які ми? Як ми змінюємось і чому? Я хочу сказати, що на світ і буття слід дивитися максимально широко. Якщо хтось каже «Тепер війна, і не слід відволікатися на якісь «цивільні справи», бо мовляв «усе для фронту і все для перемоги», то це означає, що його вже у цій війні переможено. Саме ця думка, ці слова відомого українського письменника, перекладача, революціонера, громадського діяча, кандидата філософських наук Юрія Ігоровича Андруховича, який усе своє свідоме життя має виражену громадянську позицію, підтримуючи європейську інтеграцію України, повинні стимулювати кожного громадянина нашої країни у тяжкі часи війни до сумлінного виконання своїх професійних обов'язків.

Професіоналізм викладача вищого навчального закладу виявляється в умінні на основі аналізу педагогічних ситуацій бачити і формулювати педагогічні завдання та знаходити оптимальні способи їх розв'язання. Одним із таких завдань є створення оптимальних умов навчання, особливо для студентів першокурсників, метою якого постає питання полегшення процесу адаптації до навчання та нового статусу студента, зокрема. Свою педагогічну діяльність викладач вищої школи здійснює у навчальній, методичній, дослідницькій та виховній роботі. І саме удосконалення і творчий підхід до виконання цих видів

діяльності, викладачем, допоможе студенту адаптуватися до нової форми навчання без шкоди для себе і основне для свого здоров'я [2].

На долю першокурсників, які прийшли на навчання до Полтавського державного медичного університету у 2021 році, випали тяжкі випробування, які дуже сильно вплинули на процеси адаптації до навчання. Спочатку дистанційне навчання у зв'язку із пандемією коронавірусної хвороби 2019, а зараз з 24 лютого 2022 року через повномасштабну війну в Україні. Психологічна адаптація студентів-першокурсників до навчального процесу у ВУЗІ включає цілий ряд аспектів, за якими стоять різні зони труднощів, з якими доводиться стикатися студентам на початковому етапі навчання у вузі [2], а тепер у реаліях війни психологічної адаптації потребує і професорсько-викладацький склад.

Розумова праця супроводжується нервово-емоційним напруженням, при якому збільшуються енерговитрати і кровообіг мозку, виникає перерозподіл мозкового кровотоку в сторону його підвищення на 50% у лобових частках, підвищується амплітуда і частота біопотенціалів. Паралельно зростає робота серця, артеріальний тиск, глибина дихання, змінюється м'язовий тонус. Саме у цей період в організмі включаються, так звані, захисні механізми. їх описав у своєму третьому положенні концепції стресу Ганс Сельє [2].

Більшість здобувачів освіти Полтавського державного медичного університету проживають не у Полтавській області, а мешкають у всіх регіонах країни, тому кожна родину у тій чи іншій мірі торкнулися жахливі події, які відбувалися на Сході України, протягом останніх років, а тепер і завдяки війні сьогодні. Ці конфлікти спричинили низку важких ситуацій, які для різних верств населення стали стресовими, кризовими, травмівними. Особливих випробувань зазнають мирні жителі, що перебувають у зоні конфлікту, вимушені переселенці, родини загиблих; військовослужбовці – як ті, хто бере участь у бойових діях, так і демобілізовані, та їхні сім'ї; волонтери і всі, хто працює з потерпілими. Цим людям важко адаптуватися до нових складних обставин, нелегко і в повсякденному житті. У них може погіршуватися і фізичне, і психічне здоров'я, загострюватися наявні проблеми та з'являтися нові [1].

На кафедрі анатомії починається життя кожного майбутнього медика. На першому курсі медичного вишу в першому семестрі анатомія людини – єдина медична дисципліна, де студенти починають вивчати послідовно й реалії, проблеми та перспективи вищої медичної освіти досконало всі тонкощі будови людського тіла, але не тільки здобувають фундаментальні знання, а й долучаються до медицини в цілому, засвоюють правила дисципліни в медичних установах, форму одягу, поведінки тощо. Особливості викладання анатомії людини в сучасних умовах обумовлені, перш за все, високими вимогами до рівня анатомічних знань майбутніх лікарів як фундаменту професійної й світоглядної підготовки [1].

Отже в таких екстремальних умовах війни потрібно удосконалювати уже існуючі або розробляти нові методи та методики проведення навчального процесу. З погляду реабілітаційної психології, це галузь психологічної науки, в межах якої розробляється, впроваджується й організовується системний підхід до психологічної реабілітації людини, що зазнала травмівного впливу, для стабілізації або відновлення її психічного здоров'я, психологічного благополуччя та створення умов для гармонізації психічного психологічного, духовного та соціального розвитку ситуацію в Україні зараз виправдано можна назвати екстремальною. Для окремих груп українців ця ситуація є гіперекстремальною, адже внутрішні навантаження, які вона викликає, часто перевищують людські можливості, руйнують звичну поведінку, можуть спричинити небезпечні наслідки [5].

У випадку травмівних подій людина «зустрічається з фізичною смертю», такі події можуть загрожувати життю чи фізичній цілісності людини: поранення, контузії, фізичне травмування; важкі медичні процедури; загибель чи смерть близьких людей, побратимів, мирного населення; картини смерті, поранень і людських страждань; суїциди і вбивства. Такі події з великою ймовірністю призведуть до психічної травми [4].

Професіоналізм викладача вищого навчального закладу виявляється в умінні на основі аналізу педагогічних ситуацій бачити і формулювати педагогічні завдання та знаходити оптимальні способи їх розв'язання. Особливе місце в опануванні навичок професійної готовності належить фундаментальній науковій медико-біологічній дисципліні «Анатоміялюдини».

Впровадження дистанційного навчання може застосовуватися в умовах, коли можливості фізичного відвідування закладів освіти здобувачами обмежені або відсутні, традиційні інструменти семестрового контролю та атестації здобувачів фахової передвищої та вищої освіти не можуть бути застосовані з причин непереборної сили (природні катаклізми, заходи карантинного порядку та інші форс-мажорні обставини) [3].

Дистанційне навчання це єдиний спосіб і можливість продовжувати навчально-виховний процес у екстремальних умовах війни. Під час дистанційна освіта має ряд характерних рис завдяки яким є можливість знайти індивідуальний підхід до кожного здобувача освіти. До таких рис належать гнучкість, яка дає можливість не відвідувати регулярно заняття, а навчатися у зручний для себе час та у зручному місці, паралельність, велика аудиторія, економічність, технологічність – використання в навчальному процесі нових досягнень інформаційних технологій, які сприяють входженню людини у світовий інформаційний простір.

Дистанційні технології навчання передбачають здійснення взаємодії між учасниками освітнього процесу як асинхронно, так і синхронно в часі. Дистанційна комунікація учасників освітнього процесу може здійснюватися через засоби комунікації, вбудовані до системи управління навчанням (LMS), електронну пошту, месенджери (Viber, Telegram та інші), відеоконференції (MS Teams, ZOOM, Google Meet, Skype та інші), форуми, чати тощо. Успішні програми дистанційного навчання базуються на послідовних і комплексних зусиллях студентів, викладачів, координаторів, допоміжного персоналу й адміністрації [3].

Список використаних джерел:

1. Застосування сучасних засобів навчання на кафедрі анатомії людини / О. О. Шерстюк, С. А. Підлужна, Н. Л. Свінцицька [та ін.] // Реалії, проблеми та перспективи вищої медичної освіти : матеріали навч.-наук. конф. з міжнар. участю, м. Полтава, 25 березня 2021 р. Полтава, 2021. С. 294–296.
2. Корчан Н. О. Роль викладача у профілактиці втоми студентів першокурсників під час адаптації до навчання // Технології здоров'язбережування в сучасних закладах освіти України: проблеми та перспективи : Мат-ли Всеукр. наук.-практ. конф. (жовтень, 2019). Полтава. С. 57–61.
3. Організація дистанційного навчання з дисципліни «Анатомія людини» / Н. Л. Свінцицька, Н. О. Корчан, В. Г. Гринь [та ін.] // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Методика навчання природничих дисциплін у середній та вищій школі» (XXVIII КАРИШИНСЬКІ ЧИТАННЯ) (м. Полтава, 27-28 травня 2021 р.) / за заг. ред. проф. М. В. Гриньової. Полтава : Астроя, 2021. – С. 276–278.
4. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 1. Київ, 2018. 208 с.
5. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 2. Київ, 2018. 240 с.

АКТИВІЗАЦІЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ ХІМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Крачан Т. М., Роговик Л. Й.
(Кам'янець-Подільський, Україна)

Одним із важливих завдань сучасного педагога і дослідника є безперервність наукового та методичного пізнання, постійне удосконалення власних вмінь та навиків і імплементація їх у навчальний процес відповідно до вимог часу. Тенденцією сьогодення можна вважати зміщення векторів в освіті до збільшення практичної та зменшення теоретичної складової підготовки фахівця. Крім того,